

SEMINÁŘ
„PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ
PRAXI“

Humor ve školní třídě

Proč téma humoru ve výuce?

- Humor jako **součást** (pedagogické) **komunikace** učitele a žáka
- Humor jako **metoda** přirozeného **udržení pozornosti** ve výuce
  - ▣ Práce s kognicí (a emocemi ve výuce)
- Humor jako **copingová strategie** (*zvládání zátěže*)
- Humor jako **indikátor sociálního klimatu** třídy

Ukázka www.lamer.cz:

[#43783](#)

[40 příspěvků v diskuzi](#)

<a> dobrý den

<a> dost jste mě včera překvapil v té anketě

<a> přijďte za mnou, až budete moct, chci si s vámi promluvit

<b> Myslíte třeba o různých významech pojmu "anonymní dotazník"?

Terminologie (Čapek, Kosík, Werich)

ironie, satira, jízlivost, humor

- **ironie** je projevem převahy, pocitu nadřazenosti
- **satira** je projevem revolty; bojuje s něčím
- **jízlivost** je projevem uspokojení z vlastní duchaplnosti, výsměch a očekává smích publika jako ocenění
- **humor** je možný jen mezi rovnými, předpokladem solidarita a vzájemná důvěra

Ukázka – Recitace básně (Marečku, podejte mi pero)

- <https://www.youtube.com/watch?v=xl6uQK8zt2E>

Funkce humoru ve výuce

- **výuka** je záležitostí svrchovaně vážnou; plní se vzdělávací a výchovné cíle, postupuje se podle plánů, **ale...**
- **interakce** živých aktérů také přináší i **humor** např. v podobě drobných nedorozumění, nečekaných situací atp.
  - ▣ *nutí tvořivě reagovat na učivo; akcentuje unikátnost situace; dokáže relativizovat aktuální snažení; ukazuje vnitřní svobodu aktérů...*

->dvě **základní funkce humoru:**

- **tlumící, redukující (distres)**
- **aktivizující, posilující, rozšiřující (tvořivost)**

Typy humoru ve školní třídě

- podle **komunikačního kanálu**
  - ▣ **verbální a neverbální**
- podle míry **záměrnosti**
  - ▣ humor **chtěný**, zamýšlený
    - ovlivněn i schopností adresáta interpretovat
(*věk, aktuální stav, jazykové schopnosti...*)
  - ▣ humor **nechtěný**, nezamýšlený, bezděčný
- podle míry **závislosti na kontextu**
  - ▣ **přenositelný** mimo kontext interakce
  - ▣ **závislý na kontextu** situace a zkušenosti aktérů

Typy humoru ve školní třídě

- podle **producentů**
  - ▣ učitelé, žáci, skupiny žáků, školní třída, učitel a žák...
- podle **adresátů**
  - ▣ určený všem ve třídě
  - ▣ určený spíše spolužákům
  - ▣ určený konkrétnímu žákovi

Učitel'ský humor (Neuliep)

Zaměřený na učitele

- učitelova příhoda
  - ▣ související s učivem
  - ▣ nesouvisející s učivem
- přiznaná konsternace
- hraní role
  - ▣ související s učivem
  - ▣ nesouvisející s učivem
- shazování sebe sama

Zaměřený na žáka

- h. upozornění na chybu
- přátelské dobírání
- dělání si legrace ze žáka
- učitel hraje roli studenta

Neadresný humor

- nečekaná přirovnání, nelogické výroky
- vyprávění vtipů
- slovní hříčky
- neobvyklá interakce

Vnější zdroje humoru

- humorná interpretace učiva
- karikování třetí osoby
  - ▣ ve vztahu k učivu
  - ▣ bez vztahu k učivu
- h. využití přírodního jevu

Nonverbální humor

- h. přehnaná mimika
- h. pohyby těla

Humor jako hledání (vlastních) hranic

- Jak se cítíte v situaci, kdy se skupina lidí směje
  - Vašemu vtipu
  - Vám

Žákovský humor

součást klimatu a třídní subkultury

- žákovské **přezdívky**
- žákovské **mimovýukové aktivity**
  - ▣ „*Nalákal do třídy opilého popeláře*“
- žákovské **výroky**
  - ▣ Murphyho zákony pro školu...
- žákovské **parodie**
  - ▣ alternativní verze příkladů, uměleckých děl, divadelní etudy a scénky...

Humor ve škole - literatura

- KŘIVOHLAVÝ, J., MAREŠ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: MU 1995. ISBN 80-210-1070-3. s. 159-177
- ŠEĎOVÁ, K. *Humor ve škole*. Brno: MUNI Press, 2013, 189 s.
- TAMBLYN, D. *Laugh and Learn : 95 Ways to Use Humor for More Effective Teaching and Training*. New York: AMACOM 2002. ISBN 0-8144-0745-5 (dostupná v Ebrary Education)